

Med 1500 pevkami in pevci od gimnazijcev do skoraj stoletnikov

Vesele in nasmeje pevke ženskega pevskega zbora Rožmarin Dravljje pred nastopom niso imele treme. ☐ Jaka Gasar

Ob koncu tedna se je v Šentvidu pri Ljubljani pelo. V Zavadu sv. Stanislava je potekala že 49. prireditev Ljubljanski zbori v okviru območne izpostave Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti. V štirih dneh je zapelo 1500 pevcev in pevk v 61 pevskih zborih in vokalnih skupinah.

Mateja A. Hrastar

Med skoraj 1500 nastopajočimi so bila v Šentvidu tudi znana in cenjena zborovska imena, kot sta Akademski pevski zbor Toneta Tomšiča ali vokalna skupina Gallina, toda na tradicionalni prireditvi Ljubljanski zbori je nastopilo tudi mnogo pevcev in pevk, ki se sestajajo in prepevajo iz čiste veselja in skupnega druženja.

»Nič treme nimamo,« so v en glas zatrdile pevke ženskega pevskega zbora Rožmarin Dravljje, ko so stale na stopnicah v zaodrju, čakajoč na nastop. »Napišite, da skupaj pojemo že dvajset let,« so še dodale, preden so stopile na oder in pod taktirko

Veliko zborov z veseljem vsako leto pride na območni nastop, ker je to tradicionalna prireditev, oceno pa razumejo kot usmeritev za naprej.

Maja Papič, Javni sklad RS za kulturne dejavnosti

svojega zborovodje Marka Tirana zapele pesem Pojdem na ravno polje Radovana Gobca. Zbor deluje v Dravljah, nastal pa je v okviru Društva upokojencev Dravljje. Nastopajo na koncertih v domovih starejših in zdravliliščih, vsako leto se udeležijo srečanja ljubljanskih zborov, organizirajo pa tudi srečanje četrtih pevskih zborov z naslovom Dravljje pojejo.

Seniorski in zbori upokojencev

Po besedah organizatorjev srečanja ljubljanskih zborov je v prestolnici od 70 do 80 različnih zborov in vokalnih skupin, od tega jih je vsaj trideset, v katerih pojejo starejši pevci. »Pri tem so nekateri zbori označeni kot seniorski zbori, ker so to zbori s

pevci, ki so peli recimo v akademskih zborih in so še ostali aktivni, drugi pa so označeni kot upokojenski zbori, ker so večinoma nastali v društvi upokojencev,« je razložil Tomaž Simetinger, ki že dolga leta aktivno sodeluje v razširjanju ljubiteljske kulture pri nas. Svoje seniorske zборе imata denimo APZ Toneta Tomšiča in Glasbena matica.

Čprav je prireditev Ljubljanski zbori tudi tekmovalna, saj vse nastope ocenjuje skladatelj, dirigent in pedagog Damijan Močnik, je večini zborov ocena nepomembna. »Veliko zborov z veseljem vsako leto pride na območni nastop, ker je to tradicionalna prireditev, oceno pa razumejo kot usmeritev za naprej,« je dejala Maja Papič, samostojna strokovna sodelavka Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti. Kako raznoliki zbori nastopajo, pove tudi to, da so nastopajoči vse od gimnazijcev in gimnazijk do upokojencev, ki imajo krepko čez 90 let. »Najstarejši pevec, ki je nastopil, je bil star 97 let,« je dodala Maja Papič. Nekaj zborov, ki so nastopili letos, pa je bilo tudi medgeneracijskih – v njih so sodelovali mlajši in starejši pevci. »Namen ljubiteljske kulture je družbena kohezija in aktivno sodelovanje,« meni Papičeva. Večini upokojencev, ki sodelujejo v zborih, namreč petje pomeni družbeno aktivnost. Zbori upokojenskih društev imajo zvesto stalno občinstvo v svojem domačem okolju. »Obisk koncertov prireditve Ljubljanski zbori je odvisen od nastopajočih. Če so na koncertu znana zborovska imena, je občinstva več. Vsi poslušalci pa so predani zborovskemu petju,« je dejala Maja Papič.

Moški pevski zbor Posavje se je predstavil tudi s pesmijo Gustava Ipavca Vse mine. ☐ Jaka Gasar

70-80

RAZLIČNIH zborov in vokalnih skupin je po besedah organizatorjev srečanja v Ljubljani.

Nekoč zbori velikih podjetij

Seveda se vedno postavi tudi vprašanje financiranja ljubiteljskih zborov. Pri tem se je ohranil del dediščine socializma. Včasih so namreč vsa velika podjetja imela svoje zборе. »Ljubiteljsko kulturo so v preteklosti močno financirala podjetja,« je poudaril Tomaž Simetinger. »Sedaj je podjetij, ki imajo svoje zборе, malo. Večinoma so zborom ostala le imena podjetij, od katerih za svoje delovanje dobijo nekaj malega sredstev.« Tako denimo med drugimi obstaja tudi moški pevski zbor Javnega podjetja Ljubljanski potniški promet, ki deluje že od leta 1925.

Po zimzelenih Rožmarinkah so na oder sobotnega popoldanskega koncerta stopili pevci moškega pevskega zbora Posavje. Ta zbor letos praznuje petdeseto obletnico delovanja, saj je bil ustanovljen leta 1969 kot krajevni zbor občine Ljubljana Bežigrad. V zboru je sicer vse manj pevcev, trenutno jih je štirinajst, večinoma so upokojenci. Toda starost jih ni prav nič ovirala pri tem, da ne bi kot kakšna klapa zapeli znane dalmatinske pesmi. x

SKRIVNOSTI MUZEJSKIH DEPOJEV

Slovenski pionir popotne fotografije

Slovenski fotograf Christian Paier, eden prvih evropskih popotnih fotografov, je leta 1864 album svojih fotografij iz Svete dežele poslal tudi cesarju Francu Jožefu.

Mateja A. Hrastar

V Nadškofijskem arhivu v Ljubljani hranijo mnogo pomembnih listih. Med njimi je tudi deset starih fotografij, za katere dolga desetletja niso vedeli, čigave sploh so. Na njih so podobe Svete dežele. Šele nedavno so ugotovili, da so to fotografije Christiana Paierja, kakor se je vse življenje podpisoval Kristijan Pajer iz Kranja, enega prvih evropskih popotnih fotografov. »O njem javnost ne ve veliko, a njegova zgodba je tako nenavadna, da je čas, da ga Slovenci spoznajo,« je prepričan Blaž Otrtn, arhivski svetovalec Nadškofijskega arhiva

ga naučil, morebiti v Ljubljani stu. Iz Egipta je potoval po Jutru šel v Jeruzalem, in ker so bile fotografije Svete dežele zelo redke lo iskane, jih je dobro prodajal. skim popotnikom. Naučil se je sko in turško, si v Istanbulu n: no, grško katoličanko Filomeno po nekaj letih z ženo in dvema ma vrnil domov. V Ljubljani je fotografski atelje, kjer je poleg i tov prodajal tudi svoje popotni tografije. Da bi zbral dovolj den: novo pot, je izdelal luksuzen, v oblečen album fotografij in ga cesarju Francu Jožefu s pripis: najglobljim spoštovanjem od C: na Paierja. Pogledi iz obljubljene le. Po naravi fotografiral Ch. Pai

Prodal prstan in spet odp:

V zahvalo za poslano mu je ces slal zlati prstan z briljanti, v celoletne plače župnika. Paier seveda prodal in leta 1864 po: odpotoval v Aleksandrijo. S:

Fotografije Omarjeve mešče v Jeruzalemu, ki jo je v 19. stoletju posnel K: Christian Paier. ☐ hrani Nadškofijski arhiv Ljubljana

Ljubljana, ki je z velikim zanimanje preučil Paierjevo življenje in delo.

Slepi potnik do Aleksandrije

Paier je bil sin revnih staršev iz Kranja. Ko mu je umrl oče, se je hitro izšolal in postal učitelj na Dovjem. Toda njegov duh je bil očitno popotniški. Leta 1860 se je prijavil za misijonarsko delo v Sudanu. Orient ga je začaral, a je kmalu zbolel in skozi Jeruzalem prišel nazaj v Slovenijo. Ni zdržal dolgo, kajti »kdor je bil jdenkrat v Egiptu ali Sveti deželi, ne pozabi ju nikdar. Kdor je pil Nilovo vodo, želi jo piti tudi drugič,« kot je o njem zapisal njegov podpornik Francišek Lampe, ki je v reviji Dom in svet leta 1894 prvi opisoval Paierjevo potovanja, fotograf pa mu je v zameno dal fotografije, ki so pozneje kot del Lampetove zapuščine prišle v Nadškofijski arhiv. Ker je bil Paier vojaški obveznik, bi moral dobiti posebno dovoljenje za ponovno potovanje, a se je znašel tako, da se je stlačil v lesen zaboj in se kot slepi potnik poslal v Aleksandrijo. Tam so ga odkrili in bili tako začudeni, da so njegov leseni zaboj za tri dni razstavili, češ, poglejte, v čem je potoval nori Kranjec.

Christian Paier je v Aleksandriji začel fotografirati. Ni znano, kje se je te-

vandral po Jutrovem in »dela raznih jutrovske krajev, razni lopij in drugih znamenitosti«, zapisal Lampe, ki opisuje tudi ve številne potovalne anekdote katerih je bil tudi v resni neva: Med drugim potovanjem se je bila sled tudi za njegovo ženc: meno in njenima hčerama, km si je našel novo ženo, tudi Filo ki mu je rodila dva nezakonsk: va, s katerima se je nato vrnil bljano. Še enkrat je odpot: Egipt, kjer so ga oropali in brez li atelje v Aleksandriji. Mez d si je za pot nazaj v domovino: jal denar. Zadnja leta življenj skrbil za nezakonska sinova in mater živel v veliki revščini v l in Ljubljani. »Njegova življ: zgodba je izjemno razgibana i njegovega življenja so še vedn: nanka, saj ni zapustil nobenih kov s svojih potovanj. Njegove grafije pa so omenjene v vseh: vinah popotniške fotografije,« zložil Otrtn.

Zapuščina Christiana Paie skromna in raztresena po raz: muzejih, arhivih in zasebnih zl: pri nas in po svetu. Skupno je njenih vsega 58 fotografij, v du Albertini pa hranijo album, ki poslal cesarju. x